

STÅLMEDEL, n. 5. Läkemedel, hvori stål ingår som beståndsdel.

STÅLNING, f. 2. Så kallas den operation, då stål fastsvetsas å jern, för att deråt gifva en hårdare yta eller egg.

STÅLNIPP, m. 5. *S-er* kallas nipper af gjutstål eller af stångjern, som genom sätthårdning blifvit förvandlad till stål.

STÅLPANNA, f. 1. Ett slags kokpanna af hvitt tackjern.

STÅLPAPPER, n. 5. Mot rost skyddande nålpapper.

STÅLPENNA, f. 1. Skrifpena af stål.

STÅLPILLER, n. 5. (med.) Piller, hvori stål ingår som beståndsdel.

STÅLQVARN, f. 2. Mjölqvarn med hårdare stenar än de vanliga, och hvaraf mjölet således blir renare.

STÅLRAND, m. 5. pl. — *ränder*. Rand af stål. (Fig.) *S. i bröd*, mörk, hård rand i illa gräddadt bröd.

STÅLSIKT, m. sing. Siktadt mjöl, malet på stålqvarn.

STÅLSMED, m. 5. Se *Stålbrännare*.

STÅLSMEDJA, f. 1. Byggnad, der af tackjern genom smältning beredes stål.

STÅLSMIDE, n. 4. 1) Beredning af stål. — 2) Allehanda slags stålarbeten.

STÅLSPEGEL, m. 2. pl. — *speglar*. Spegel af väl polerad stål.

STÅLSTEN, m. sing. Se *Stålmalm*.

STÅLSTICK, n. sing. indef. 1) Graving i plåtar af gjutstål. — 2) Aftryck af en sålunda graverad eller stucken plåt.

STÅLSVAMP, m. sing. Se *Stengalle*.

STÅLSÅG, f. 2. Tunn, elastisk såg, hvarmed fina jernarbeten sågas.

STÅLSÄTTA, v. a. 2. (böjes som *Sätta*) 1) Fastsvetsa stål å jern, för att deråt gifva en hårdare yta eller egg. — 2) (fig. fam.) Ingifva mod, tålmod, ståndaktighet; hårda mot faror, lidanden, försakelser, o. s. v. — *Stålsättning*, f. 2.

STÅLTRÅD, m. sing. Metalltråd, dragen af stål.

STÅLTRÅDSSTÄLLNING, f. 2. Ställning, stomme, karkass af ståltråd.

STÅLTÄT, a. 2. neutr. — *tätt*. Tät som stål.

STÅLUGN, m. 2. Se *Cementeringsugn*.

STÅLVATTEN, n. 5. Mineralvatten, som innehåller jern, upplöst genom kolsyra.

STÅND, n. 5. (af *Stå*; i allmänhet utan plur.) 1) Kroppens ställning, då man står. För denna bem. endast i vissa talesätt, såsom: *Falla s.*, göra halt, för att sätta sig till motvärn. *Hålla s.*, afbida en kommande fiende eller försvara sig. *Ej hålla s.*, vika, rygga, fly. *Få s. på*, fasttaga, tvinga att stanna. — 2) (jäg.) Den trakt, der hjortar och elgar uppehålla sig för någon tid, och hvarifrån de göra sina utvandringar. *Göra s.*, säges om hunden, då han vädrat villebråd och stående, med utsträckt nos, tillkännagifver, hvar det finnes. — 3) Fiskars samlingsplats. — 4) Vattnytans höjd i haf, sjöar, floder, o. s. v. Deraf Vattenstånd. — 5) Liten af bräder och plankor hopslagen, flyttbar salubod, som begagnas på någon öppen plats (torg, gata, o. s. v.). Bildar sammansättningarna: Salu-, Marknads-, Socker-, Mångelske-, Marktentarestånd, m. fl. *Sätta upp, taga ned ett s.* *S-en på en marknad*. — 6) Upprätt stående stjelk af gräs och vissa örter. Sålunda Gräs-, Neglike-, Smultronstånd, m. fl. *S. af nässlor*. — 7) Tillstånd, beskaffenhet. *Sätta något i dess förra s.* *Vara i s. att . . . , vara*

*i s. till . . . , hafva förmåga att . . . , kunna. Han är ej i s. att betala. Vara ur s. att . . . , ej kunna, ej förmå; äfv. ej kunna förmå sig att . . . Sätta i s. att . . . , bringa i tillstånd att kunna . . . Sätta ur s. att . . . , betaga förmågan att . . . Godt s. ell. blott s., godt tillstånd, behörigt skick, t. ex.: *Det är i godt s. Sätta i s.*, se *Istånd-sätta. Hålla i s.*, vidmakthålla, upprätthålla. *Komma till s.*, verkställas, fullbordas, äga rum, beverkas. *Komma till s. med, bringa till s.*, arbeta, verka derhän, att något sker, verkställas, afgöres, fullbordas. — 8) a) En persons ställning i samhället. *Lefva efter sitt s. Hvar och en efter sitt s. Efter s. och värde. Af högt, ringa, lägre s.* — b) Hög, förnäm ställning i samhället. *En man af s.* — c) Samhällsklass. *Det civila, militära, andeliga s-et. Adligt, ofrälse s. Upphöja i adligt s.* — d) Hvarje af de stora samhällsklasser, som i en riksförsamling äro representerade. *I Sverige finnas fyra s.: Adel, Prester, Borgare och Bönder. Deraf Adels-, Preste-, Borgare- och Bondeståndet.* — 9) *Laga s.*, laga stadfästelse. *Få laga s. på en egendom*, genom behörig laga åtgärd vinna stadfästelse på äganderätten till egendom, köpt eller på annat sätt förvärfvad.*

STÅNDA, v. n. o. a. 1. Nyttjas blott i pres. ind. *Ständar* &c.; pres. konj. *Stände*; sup. *Ständit*; part. pres. *Ständande*; part. pret. *Ständen* (i sammansättningar), samt uti infinitiv. Har samma bem. som *Stå*, men förekommer sällan utom i äldre språket, i poesi samt i vissa talesätt, som tillhöra lagspråket. *S. till ansvar*, vara skyldig att ansvara för. *Det köp skall s. och icke återgånga*, skall bestå. — *S-nde*, part. pres. Stående. Se äfv. *Beständande*.

An m. *Stända* anses vara den ursprungliga formen för *Stå* (Isl. *Standa*; Mœs. G. *Standan*).

STÅNDAKTIG, a. 2. Som förblifver fast ständande vid sina föresatser, ej låter andras vilja eller önsknningar, yttre omständigheter, motgång, frestelse o. s. v., inverka på sig.

STÅNDAKTIGHET, f. 5. Ståndaktigt sinne.

STÅNDAKTIGT, adv. Med ståndaktighet.

STÅNDARE, n. 5. 1) Se *Uppståndare*. — 2) (bot.) Hanorganet eller det manliga verkytet för befruktningen hos blommorna.

STÅNDBÖSSA, f. 1. Ett slags tunn bössa med tjockt gods, som brukas inom tyska skjutsällskaper.

STÅNDDRABANT, -- ännu, m. 5. *S-er* kallades en corps, hvilken fordom tjänstgjorde såsom vakt i hovets yttre salar och öppnade processionerna på ceremonidagar. Voro väpnade med bardisaner och hade underofficers rang.

STÅNDRÖK, m. 2. Med vinfästad ref och krok försedd stång, som för fångande af gäddor nedsättes i sjön på ställen, der detta slags fisk mest håller sig.

STÅNDLÄGER, n. 5. Läger, slaget för längre tids vistande på en ort.

STÅNDMAN, stå'nd-mån, m. 2. Klippt, uppstående man på en häst.

STÅNDMÅNGELSKA, f. 1. Mångelska, som försäljer sina varor i stånd.

STÅNDPENNINGAR, m. 2. pl. Afgift för hyra af marknadsstånd.

STÅNDPERS, m. sing. Örten *Orchis bifolia* med hvita, nattetid välluktande blommor.

STÅNDPUNKT, m. 5. 1) Ställe, der man står och hvarifrån man betraktar ett föremål eller bedömer och bestämmer ett tings förhållanden; äfv. den punkt, hvarifrån man aftecknar en trakt, ett